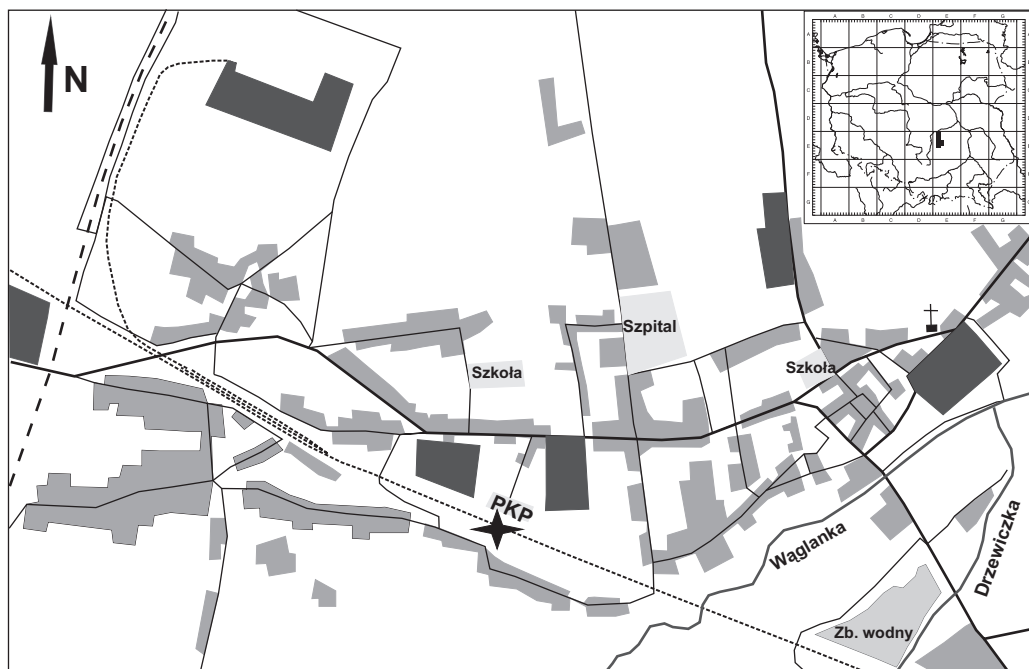


Nowe stanowisko *Chenopodium aristatum* (Chenopodiaceae) na terenie kolejowym we wschodniej części Wzgórz Opoczyńskich

Chenopodium aristatum L. (komosa oścista) jest rzadkim i interesującym ze względu na zasięg gatunkiem synantropijnym w Polsce. Naturalne jego stanowiska skupione są we Wschodniej Europie oraz Środkowej Azji. W pozostałych rejonach ma pochodzenie synantropijne (AELLEN 1979).

W kraju do tej pory znany był z czterech stanowisk (ZAJĄC & ZAJĄC 2001). Najstarsze z nich, pochodzące ze Szczecina (HOLZFUSS 1941), nie zostało potwierdzone podczas kolejnych badań (ĆWIKLIŃSKI 1970). Pozostałe trzy odnotowano w gminie Chmielnik (GŁĄZEK i in. 1982).



Ryc. 1. Nowe stanowisko *Chenopodium aristatum* L. na torowisku w Opocznie

Fig. 1. New locality of *Chenopodium aristatum* L. on the railway track in Opoczno

Podczas badań florystycznych w sierpniu 2009 r. odnaleziono nowe stanowisko *Chenopodium aristatum* w Opocznie (wschodnia część Wzgórz Opoczyńskich), położone w kwadracie kartogramu ATPOL EE1133 (jednostka 2,5 km). Gatunek występuje na torach kolejowych w pobliżu dworca PKP (Ryc. 1). Populacja liczy kilkanaście okazów, wytwarzających nasiona. Z uwagi na ruderalny charakter siedliska i brak jednorodnego płatu nie wykonano zdjęcia fitosocjologicznego, a jedynie odnotowano gatunki towarzyszące: *Amaranthus albus*, *A. retroflexus*, *Arenaria serpyllifolia*, *Bromus tectorum*, *Calamintha acinos*, *Carduus acanthoides*, *Crepis tectorum*, *Eragrostis minor*, *Lappula squarrosa*, *Medicago lupulina*, *Panicum miliaceum*, *Plantago indica*, *Poa compressa*, *Portulaca oleracea*, *Sedum acre*.

Warto zwrócić uwagę na pewną prawidłowość występowania *Chenopodium aristatum* – niezależnie, czy pojawia się na polach, czy torowiskach – preferuje siedliska ciepłe, dobrze nasłonecznione, z udziałem węglanu wapnia w podłożu, o niewielkim zwarcu warstwy roślin.

Najprawdopodobniej gatunek rozprzestrzeni się wraz z transportem nasion roślin oleistych i przemysłowych. Tłumaczyłoby to jego pojawianie się na siedliskach zarówno segetalnych, jak i ruderalnych. Do Opoczna przybył niewątpliwie wraz z transportem kolejowym. Trudno jednak wnioskować o czasie i kierunku, z którego został zawleczony (nie odnotowano go w żadnym innym miejscu na trasie kolejowej Końskie – Opoczno).

Na torowisku w Opocznie populacja wytwarza nasiona, można więc przypuszczać, że gatunek ma szanse zadomowić się i rozprzestrzeniać, mimo iż siedlisko ma charakter zaburzony.

Dokumentacja zielnikowa zostanie złożona w Herbarium UJ (KRA).

Summary. New locality of *Chenopodium aristatum* (Chenopodiaceae) on the area of railway track on the eastern part of the Opoczyńskie Hills. *Chenopodium aristatum* L. is rare and interesting due to distribution synanthropic species in the fl ora of Poland. In 2009 , the new locality was found in Opoczno ATPOL square: EE 1133 (in 2.5 × 2.5 grid). *Chenopodium aristatum* grows together with *Amaranthus albus*, *Eragrostis minor*, *Lappula squarrosa*, *Panicum miliaceum*, *Portulaca oleracea* etc. on the tracks near railway station.

LITERATURA

- AELLEN P. 1979. *Chenopodiaceae* Vent. – W: G. Hegi, *Illustrierte Flora von Mitteleuropa*, 2 Aufl. 3 (2/3): 533–692. C. Hanser Verl., München.
- ĆWIKLIŃSKI E. 1970. Flora synantropijna Szczecina. – *Monogr. Bot.* **33**: 1–103.
- GŁAZEK T., MIREK Z. & POŁOŃSKA A. 1983. *Chenopodium aristatum* L. – rzadki w Polsce gatunek synantropijny. – *Fragm. Flor. Geobot.* **29**(1): 9–14
- HOLZFUSS E. 1941. Mitteilungen aus der Schuttplätze in Pommern. – *Dohrniana* **12**: 19–33.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. s. xii + 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki, Uniwersytet Jagielloński, Kraków.
- ANNA TROJECKA-BRZEZIŃSKA, *Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, ul. Kopernika 27, PL-31-501 Kraków, Polska; e-mail: ania.troj@op.pl*

Przyjęto do druku: 25.02.2010 r.